

היסוד הרביעי

הקדמות, והוא שנאמין כי זה האחד האמור הוא קדמון בהחלט, וכל נמצא זולתו בלתי קדמון בערכו אליו, והראיות על זה בכתבי הקודש רבות, והיסוד הרביעי הזה מורה עליו מה שנאמר מעונה אלהי קדם: [ודע כי היסוד הגדול של תורת משה רבינו הוא היות העולם מחודש, יצרו ה' ובראו אחר ההעדר המוחלט, וזה שתראה שאני סובב סביב ענין קדמות העולם לפי דעת הפילוסופים הוא כדי שיהא המופת מוחלט על מציאותו יתעלה כמו שביארתי וביררתי במורה.]

אָנִי מֵאֲמִין בְּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. שֶׁהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן:

קְדִמוֹן לְכָל דָּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא, רִאשׁוֹן וְאֵין רִאשִׁית לְרִאשִׁיתוֹ.

רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ז

חמשה הן הנקראים מינים: האומר שאין שם אלוה ואין לעולם מנהיג, והאומר שיש שם מנהיג אבל הן שנים או יותר, והאומר שיש שם רבון אחד אבל שהוא גוף ובעל תמונה, וכן האומר שאינו לבדו הראשון וצור לכל, וכן העובד כוכב או מזל וזולתו כדי להיות מליץ בינו ובין רבון העולמים כל אחד מחמשה אלו הוא מין.

ספר דברים פרק לג

(כז) מֵעַנָּה אֶלְקִי קָדֵם וּמִתַּחַת זָרַעַת עוֹלָם וַיִּגְרַשׁ מִפְּנֵיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשָּׁמַד:

ספורנו עה"ת ספר דברים פרק לג פסוק כז

(כז) אלהי קדם. אלוה קדמון וכל זולתו מחודש מאתו

ספר רסיסי לילה - אות מח

ואיתא בסוף ספר יצירה דכל חכמתו [של אברהם] היתה בצירוף האותיות שבהם נבראו שמים וארץ רצה לומר יסודי התחלת הבריאה דמזה ההכרה שיש בורא כאשר מגיע לראשית והתחלת הכל. דכל הנבראים מורכבים ועלולים וכל עלול יש לו עילה עד שמגיע לסיבות הראשונות שהם היסודות הפשוטים וגם הם יש להם התחלה בהכרח כי לא עשו את עצמם ועל כרחך שיש אחד שהוא עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות.

רמב"ן על בראשית פרק א פסוק א

ועתה שמע פירוש המקרא על פשוטו נכון וברור - הקב"ה ברא כל הנבראים מאפיסה מוחלטת ואין אצלנו בלשון הקדש בהוצאת היש מאין אלא לשון "ברא" ואין כל הנעשה תחת השמש או למעלה, הווה מן האין התחלה ראשונה אבל הוציא מן האפס הגמור המוחלט יסוד דק מאד, אין בו ממש, אבל הוא כח ממציא, מוכן לקבל הצורה, ולצאת מן הכח אל הפועל, והוא החומר הראשון, נקרא ליונים "היולי" ואחר ההיולי לא ברא דבר, אבל יצר ועשה, כי ממנו המציא הכל והלביש הצורות ותקן אותן: